

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА СВЯТА ДО ДНЯ ДОВКІЛЛЯ НА ТЕМУ «У ВЕСЕЛЦІ ЗЕЛЕНИХ ДРУЗІВ»

Ольга Іванівна Ярошенко
методист Інформаційно-методичного центру,
спеціаліст вищої категорії

Комунальний заклад «Харківський обласний Палац дитячої та юнацької творчості»

Мета свята: - закріпити знання вихованців про рослинний і тваринний світ;

- залучити вихованців до активної природоохоронної діяльності;

- ознайомити з народними звичаями та обрядами у ході проведення дитячих ігор і забав, спрямованих на формування і зміцнення здоров'я, зняття психоемоційного перевантаження, забезпечення належного рівня фізичного та психічного здоров'я дітей, їхнього повноцінного розвитку;

- розвивати вміння критично мислити, спостерігати, порівнювати, самостійно робити висновки; оволодіти основними життєвими компетентностями;

- виховувати екологічну культуру, любов до природи, необхідність охороняти її багатства; сприяти національно-патріотичному вихованню учнівської молоді.

Методи і засоби: інформаційно-рецептивні, ігрові, практичні.

Обладнання: малюнки, світлини квітів, дерев, тварин, гербарії, плакати на тему охорони природи, саджанці дерев, лопати, відра з водою.

Діючі особи: вихованець, вихованка, Лісовик, Лісова царівна, Барвінок, Троянда.

Хід заходу

Вихованець:

Як зробити день веселим?

То прокинься рано-рано,

Лиш над містом сонце встане,

Привітайся з ластівками

З кожним променем ласкавим.

Усміхнися всім навколо:

Небу, сонцю, квітам, людям, І тоді обов'язково

День тобі веселим буде!

Запрошуємо всіх до гри.

Гра «ПОДОЛЯНОЧКА» Десь тут була Подоляночка, (ходьба по колу) Десь тут була молодесенька, Тут вона сіла, тут вона впала, до землі припала, (присідання) Сім літ не вмивалася, бо води не мала...(похитують головою) Устань, устань Подоляночко, (встають). Умий личко, як ту скляночку, (показують рухи під час вмивання) Візьмися у боки та підскочи трохи...(руки

на поясі, повороти тулуба в сторони, підстрибують) Піди до Дунаю, візьми ту, що скраю. (плескають у долоньки).

Вихованка:

Мені здається, що сьогоднішній день по-справжньому буде не тільки веселим, але й надзвичайним. Тому що ми, дорогі друзі, сьогодні святкуємо День довкілля. Це Всесвітнє екологічне свято, яке відзначається щорічно в третю суботу квітня. Чистота нашої землі – у наших руках! Зберегти красу природи, сприяти її оновленню – завдання кожної людини.

Сьогодні ми можемо зробити корисні справи на захист природи, дізнатися багато цікавого, а ще потрапити в казковий світ природи і зустрітися з добрим Лісовиком і його друзями.

Лісовик:

А ось і я! Діти, а ви любите гратися у цікаві ігри-забавлянки? Так? Не вмієте?! Тож я вас навчу! Будете садити вербу! Повторюйте за мною:

Бу-бу-бу, бу-бу-бу!

Ось ми садимо вербу! (імітація посадки дерева).

Ба-ба-ба, ба-ба-ба!

Як росте наша верба! (рухи зростання дерева).

Бі-бі-бі, бі-бі-бі!

Гарне листя на вербі! (вітер гойдає листя і гілля).

Би-би-би, би-би-би!

Падає листячко з верби! (імітація падаючого листя).

- Діти, а чи знаєте ви, що верба завжди була оберегом для українців, здавна використовували її у святах, знали про її цілющі властивості. Ще в сиву давнину люди шанували вербу. Українці вважали вербу символом родинного вогнища. Це дерево росте біля води, отже, символізує здоров'я і життя.

Кора верби використовується при застуді як жарознижувальний, потогінний і протиревматичний засіб, для лікування ран, наривів, для полоскання у разі запалення слизових оболонок як знезаражувальний засіб.

Із кори верби білої отримують червонувато-коричневу фарбу, верби козячої – чорну, коричневу, жовту та червону фарби, а з листків тритичинкової – жовту фарбу для тканин. Також із кори верби виготовляють плетені вироби (корзинки, меблі, посуд).

Саліцилова кислота, вперше була виявлена у вербовій корі. Вона була відкрита італійським хіміком Рафаелем Піріа. Сама назва цієї кислоти походить від латинської назви (*Salix L.*), що означає «верба». Саліцилова кислота використовується при виробництві аспірину.

Рід *Salix* становить близько 400 видів листяних дерев і чагарників, із них в Україні відомо 26 видів. Найбільш часто зустрічаються такі види: верба біла, верба гостролиста, верба ламка, верба попеляста, верба козяча, верба вушката, верба тритичинкова, верба п'ятитичинкова, верба пурпурова, верба прутувидна, верба плакуча.

Верби мають велику цінність для бджільництва, бо зацвітають рано навесні, коли бджоли починають вилітати з вуликів, а інших квітучих рослин ще немає.

Усі види верби мають певну цінність як корм для тварин. Листки та молоді пагони більшості її видів добре поїдає дрібна рогата худоба, особливо кози. Вважають, що саліцин, який міститься в листках і корі, діє сприятливо на здоров'я тварин. Листки верби містять протеїн (20 – 29 %), клітковину (7 – 25 %), жир (2,6 – 8,5 %).

При освяченні верби на Вербну неділю є звичай бити нею один одного, примовляючи: «Не я б'ю, верба б'є, за тиждень Великдень».

А ми з вами пограємо у чудову гру «Гілочка». Учасники стають у коло, вони тримають руки за спиною й передають один одному гілочку верби. У центрі кола знаходиться той, хто водить. Його завдання – знайти гілочку й вихопити її. Коли гравцеві в колі вдається захопити гілочку, той, у кого він її забрав, стає в коло, і гра починається знову.

Лісовик:

Добре ми повеселилися, бачу, що ви спритні і завзяті! А ще мені говорили лісові пташки, що діти добре навчаються, кмітливі, знають багато цікавого про природу. Давайте перевіримо (конкурс загадок):

Білосніжні китиці
серед листя світяться.
Їх духмяний запах, друзі,
розливавсь по всій окрузі. (Акація)

Проликала дрібні сльози
молода дівиця.
Полоскала довгі коси
у чистій водиці. (Верба)

Дерево росте крислате,
листям різьбленим багате.
Примостились під листочки
в тюбетеєчках синочки. (Дуб)

Швидко скрізь цей птах літає.
Безліч мушок поїдає,
Над вікном гніздо будує,
Тільки в нас він не зимує. (Ластівка)

Я крилатий, я пухнатий,
Золотистий і смугастий,
Над лужком танок веду,
Дзвінко, весело гуду. (Джміль)

Наче сонечко на вітах,

зацвіли пахучі квіти.
Втішилась сім'я бджолина,
буде з медом вся родина. (Липа)

Боягузка у гайочку
заховалась за дубочки.
Не лякав ніхто панянку,
та тремтить безперестанку. (Осика)

Стережуть колючки їй
цвіт весняний запашний,
а осінньої години –
червонясті намистини. (Шипшина)

На зелені листочки
одягли білі віночки.
Усміхаючись весні,
зацвітають ... (яблуні).

Конкурс «Знавці природи»

- Листя якої лікарської рослини подібні до листя горобини? (Пижма)
- Яку рослину називають «травичкою від 99 захворювань»? (Звіробій)
- Які отруйні рослини ростуть у лісі? (вовчі ягоди, вороняче око)
- У якої рослини верхня частина листка на дотик гладенька, але холодна, а нижня пухнаста і тепла? (мати-й-мачуха)
- Як дерево називається, що влітку у білий пух одягається? (тополя)
- Отруту якої комахи використовують як ліки? (бджоли)

Молодці, діти! (переможці отримують подарунки)

Весна квітує, пташки співають, де вже і вам на місці всидіти! Гукайте друзів – і гайда на галявину у «Гніздечко зозульки гратися!».

У цій грі кожен із вас перевтілюється у свого улюбленого птаха. Сідаємо в коло. Окреслюємо навкруг себе гніздечко і складаємо руки за спиною. Ведучий – зозулька залишається без гнізда. Він оббігає коло, торкається долонею кого-небудь із гравців і біжить далі, у тому ж напрямку. Той, кого торкнулися, «вилітає» зі свого гніздечка і біжить у протилежному напрямку. Коли обидва гравці зустрічаються, вони потискають руки і говорять кожен своє вітання (зозуля – «ку-ку», горобчик – «цвірінь»). Після цього кожен повертається і біжить до вільного гніздечка. Зозулькою стає той, хто залишається без гнізда.

Гра «Птахи». Діти називають себе іменами птахів і сідають на відкритому місці. Одна дитина підходить до них і каже: «Дайте мені голуба». Той, хто називається голубом, встає і біжить, а ведучий його доганяє. Якщо «голуб» не встигне сісти на своє місце і піймається, то стає на місце ведучого, а той сідає, і гра знову продовжується.

До дітей вибігає **Лісова царівна:**

Весна – найулюбленіша пора для дітлахів. Перше весняне сонечко, зелена травичка, перші весняні квіточки. Ой, заговорилося, а познайомитися не встигла. Мене звати Лісова царівна.

Я царівна, чари маю,
Куди ступлю, сонце сяє,
Міста й села оживають,
Землю-матір прославляють.

У народі кажуть, що весну на своїх крилах приносять птахи. Мені здається, діти, що ви завжди піклуєтесь про птахів! (розповідь вихованців про проведену природоохоронну роботу у межах конкурсів «Годівничка», «День зустрічі птахів», «Птах року»).

А як гарно птахи навесні співають! Давайте і ми «перетворимо» нашу галявину у вишневий садок і заспіваємо українських пісень про дерева, трави, птахів, звірів. (Музична пауза)

Лісовик:

Нумо, дружня дітвора,
Всі до гри готові?
Тоді не гаємо часу ми – приступаємо до гри.
Руку праву підняли, за носик себе узяли,
Ліву руку підняли, у кілечко протягли
Та за праве вушко себе ущипнули.

А тепер плесніть у долоні та змініть руки. Ліва ручка тримає носик, а права – ліве вушко. Зрозуміла вам ця гра? Тоді увага, дітвора! Гру ми починаємо спочатку.

Друзі, бачу, ви маєте веселу вдачу, всі спритні та жваві. Починаємо нову гру. (Доповнити фразу)

Вовка ноги..... годують.
Вода і камінь.....точить.
Всякому овочу свій.....час.
Гречана каша сама себе.....хвалить.
Де посієш, там і.....вродиться.
Десять разів відміряй, а раз.....відріж.

Лісова царівна:

А ще, діти, я розуміюся на прикметах. Як це? А так: уважно придивляюся, як поведуться птахи та тварини у різну погоду, тож можу уже наперед сказати, чи буде дощ, чи вітер, чи хороша погода:

Зозуля буде кувати – зимі не бувати.

Кури хвостами тріпочуть – на вітер.

Якщо гілки будяка цупкі, колючі і стирчать в сторони – буде гарна погода.

А ви знаєте прикмети? Давайте перевіримо.

Яку погоду слід чекати, коли:

- немає роси.....(буде дощ);

- вранці туман і велика роса (хороша погода);

- дим від вогнища (або з труби) піднімається стовпом угору (на хорошу погоду);

- зацвіла мати-й-мачуха.....(наступила весна);
- комарі в'ються в повітрі стовпом.....(на хорошу погоду);
- ластівки низько літають над землею... (буде дощ);
- квітка кульбаби закриває свої пелюстки і схиляє голівку....(перед дощем).

Лісовик:

І на лузі, і в садочку,
І у полі, і в лісочку –
Скрізь у закутках природи
Водять квіти хороводи.
(на сцені з'являються квіти)

Барвінок:

Добрий день, любі діти, Дозвольте розповідь почати. У кожної квітки своя таємниця, І знати про це вам завжди знадобиться.

Я буду загадувати загадки, а ви відгадуйте, що то за квітка:

- Красунечка посеред ріки розпустила весело білі пелюстки. (Лілея)
- Люблять всі мене, як весну чарівну, бо знають, що зима мине, коли я розквітну. (Підсніжних)
- Із зеленої сорочки, що зіткнув весною гай, білі дивляться дзвіночки. Як зовуть нас, відгадай. (Конвалії)
- Цвіте синьо, лист зелений, квітник прикрашає, хоч мороз усе побив – його не займає. (Барвінок)

Правильно, це я – Барвінок. Завжди українки хрещатим барвінком голови квітчали. Барвінок – символ радісної життєвої сили, вічності усталеного буття, провісник весни.

А ось ще загадка: Ту дівчину синьооку Завжди стрінеш край дороги, в неї ніжки вмиті в росах, в неї небо сяє в косах. Скромна квітка, непримітна, Але дуже вже привітна. У назві квітки є прохання, А яке? Це вам (до глядачів) питання. (Незабудка)

Лісовик:

Нема в світі рівні Садовій царівні. Біла і рум'яна, як зоря рожева, правда трохи злючка: не одна колючка її прикрашає. Хто вона? Вгадаєте? (Троянда)

Троянда:

Вітаю друзі, Вас! Я походжу аж із Ірану, Поясню своє ім'я – тридцять пелюсток – то я.

Лісовик:

Чарівні квіти – усмішки рідної землі, Квіти – то залишки раю на Землі.

Лісова царівна

Багато народних легенд і казок складено про відому рослину – символ України. Що ж це за рослина? Давайте відгадаємо!

Як прийде весна в садочок,
до лиця білий віночок,
ну а восени цій кралі
приглянулися коралі. (Калина)

У вінку зеленолистім, у червоному намисті,

Видивляється у воду на свою хорошу вроду. (Калина)

Гра «КАЛИНА» Діти стоять у колі і співають пісню: Ой, на горі калина, (плещуть у долоні) Під горою малина, (тупають ногами) Ой так, на горі калина, (плещуть у долоні) Ой так, під горою малина (тупають ногами) Там зійшлася дівтора (руки на поясі, повороти тулуба в сторони), танцювати почала (підстрибують). Ой так, там зійшлася дівтора (руки на поясі, повороти тулуба в сторони). Ой так, танцювати почала (підстрибують).

Що ми знаємо про калину?

Це лікарська, харчова, вітамінозна, медоносна, фарбувальна і декоративна рослина. Плоди використовують як сечогінний і вітамінний засіб, при шлункових і простудних хворобах. У плодах калини звичайної міститься тирозин, який в організмі людини є попередником гормонів адреналіну, норадреналіну, тироксину, трийодтироніну. Калина є акумулятором таких хімічних елементів, як калій, залізо, алюміній, цинк.

Калину вважають символом України. Калина звичайна – дуже популярна в народі, оспівана в народних піснях рослина. Плоди калини стали символом мужності людей, що віддали своє життя у боротьбі за Україну. Завдяки червоним ягодам, які нагадують краплі крові, калина в українців стала символом пролитої козацької крові. (Звучить пісня «Ой у лузі червона калина...»)

Також калина вважалась «весільним деревом» і була обов'язковою учасницею весільного обряду. Гілками калини прикрашали столи, весільні короваї, дівочі вінки й гостинці.

Плоди калини дають червону фарбу, кора – чорно-зелену, придатну для фарбування шерсті.

Лісовик

Тож робимо висновок, що рослинний світ України надзвичайний, тому ми всі повинні його вивчати для того, щоб знати та вміти зберегти наші природні багатства.

Діти, а давайте зараз візьмемо участь в акції «Посади дерево», й тим самим уквітчаємо нашу рідну землю зеленими шатами.

Для чого потрібно саджати дерева?

Вихованець

Людина вдихає близько 9,5 т повітря в рік, а кисень складає приблизно 21% повітря. Тобто кожній людині потрібно близько 740 кг на рік або ж 7 або 8 дерев, вважають науковці.

Дерева можуть поліпшити якість повітря. Вони також можуть допомогти, затінюючи поверхні й знижуючи їхню температуру. Якщо будівлі затінені деревами, це зменшує потребу в кондиціонуванні повітря і, відповідно, споживання енергії.

Вихованка

Затінені поверхні, наприклад, можуть бути на 11-25°C холоднішими, ніж ті, що на сонці.

Також дерева особливо ефективно забирають з повітря аерозолі та пил, які викидають автомобілі, заводи, а також будівельні майданчики.

Дрібні тверді частинки можуть легко проникати в дихальну систему людини, спричиняючи легеневі та серцево-судинні захворювання або загострюючи респіраторні захворювання.

Дерева можуть допомогти очистити повітря двома основними способами.

Перший – це розсіювання: при зіткненні з деревами і рослинами концентровані хмари найдрібніших частинок розсіюються в повітрі, що знижує ризик їхнього вдихання людьми.

Другий – осідання. Частинки можуть порівняно легко затримуватися листям дерев і чагарників. Коли йде дощ, значна частина цих шматочків змивається водою в каналізацію.

Лісовик

Із давніх часів дерево символізує життя. Дерева захищають біорізноманіття. Одне дерево може бути будинком для сотень видів комах, грибів, мохів, ссавців та рослин.

Давайте ж посадимо сьогодні деревця і перетворимо нашу землю у квітучий сад! Беремося всі до справи!

(Організація посадки дерев біля школи або закладу позашкільної освіти, визначення кращих учасників свята, нагородження грамотами, подяками.)

Використана література

1. Весела абетка. Українські загадки про рослини [Електронний ресурс] // –URL:<https://web.archive.org/web/20110926210041/http://abetka.ukrlife.org/zagadki0.html>

2. Первоцвіти [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%BE%D1%86%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%B2%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D0%B9

3. Весела абетка. Українські народні дитячі ігри. [Електронний ресурс] / – URL:<https://web.archive.org/web/20110926214557/http://abetka.ukrlife.org/lichilki.html>

4. Цікаві факти про вербу [Електронний ресурс] – URL:<https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-verbu>

5. Верба [Електронний ресурс] Вікіпедія: вільна енциклопедія. – URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B0>

6. Калина звичайна [Електронний ресурс] // Вікіпедія: вільна енциклопедія. – URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%B0

7. Хотите посадити дерево? 5 речей, про які треба дізнатися перед тим, як взятися за справу [Електронний ресурс]. – Українська правда. Життя, 13 березня 2021. – URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2021/03/13/244228/>

8. Костецький А. Як зробити день веселим [Електронний ресурс] / Анатолій Костецький // Освіта.ua. – 2021. – URL: <https://osvita.ua/school/literature/k/80739/>